

Vilniaus universiteto profesorų emeritų klubo susitikimas

VU Kairėnų botanikos sodas, 2023 05 31

Šiame tradiciniame renginyje dalyvavo 23 profesoriai emeritai ir juos lydintys asmenys. Į susitikimą buvo pakviestas įdomus žmogus – Romerio universiteto docentas dr. Saulius Spurga. Visi susidomėję laukė jo paskaitos „Kaip Lietuvoje keitėsi laisvės supratimas nuo Nepriklausomybės pradžios: savaitraščio *Atgimimas* žurnalisto ir redaktoriaus žvilgsnis“. Susitikimo pradžioje PEK prezidentas prof. V. Kučinskas supažindino klausytojus su labai plačia doc. S. Spurgos veikla.

Lektorius paskaitą pradėjo klausimu, kiek svarbi buvo laisvės idėja Lietuvos išsilaisvinimo ir naujos visuomenės kūrimo kelyje. Priminė Ericho Fromo mintį, kad žmonijos istorija – tai augančios individualizacijos ir kartu augančios laisvės istorija. Anot lektoriaus, su tuo sutiktų dauguma, tačiau apžvelgus istorinius faktus ir kitų valstybių patirtį paaiškėjo, kad daugeliu istorijos laikotarpių laisvės faktorius nebuvo toks svarbus. Net tarp religijos lyderių arba iškiliausių mąstytojų daugiau surastume ne laisvės idėjos, o paklusnumo ir suvaržymų rėmėjų. Atgimimo laikotarpiu Lietuvoje laisvės idėja natūraliai buvo susieta su gerovės ir saugumo siekiu tikint, kad tai atneš ir užtikrins šalies integraciją į Vakarų struktūras. Per pirmuosius dvidešimt Nepriklausomybės metų Lietuvos gyventojai nusivylė laisvės idėja ir demokratijos patirtimi – tai liudija sociologiniai tyrimai. Vis dėlto proeuropietišku pažiūrų įsitvirtinimas šalyje lėmė, kad demokratinė santvarka iš esmės nebuvo kvestionuojama. Rusijos pradėtas karas prieš Ukrainą Lietuvos visuomenei dar kartą atskleidė didžiulę laisvės reikšmę ir vertę.

Moderuojant prof. V. Kučinskui, paskaita peraugo į diskusiją. Prof. V. B. Pšibilskis domėjosi dabartinėje Rusijoje vykstančiais procesais, kova tarp „televizoriaus ir šaldytuvo“ bei Vakarų valstybių sankcijų įtaka jos rezultatams. Prof. Eugenijus Butkus pabrėžė, kad laisvos ir demokratinės šalys sudaro gal tik dešimtadalį pasaulio. Demokratijos principų perkėlimas į valstybes, kuriose visuomenės tradicijos ir suvokimas tolimas nuo vakarietiškujų, ne kartą patyrė fiasko (pvz., Afganistanas, Irakas ir kt.). Klausimas – ar pamatuotas siekis laisvės ir demokratijos idėją perkelti ten, kur visuomenės vystymasis nepasiekęs tokio lygio. Prof. V. Laurinavičius teigė, kad mokslo ir technologijų progresas vyksta tik laisvose šalyse, kur kūrėjų fantazija neribojama įvairiais draudimais. Jis taip pat pabrėžė, kad laisvė gali turėti keletą formų. Pavyzdžiui, yra laisvė kurti naujas sūrių, vyno ar gėlių rūšis bendrame valstybės fone, kurio politiniai aspektai gali būti nereikšmingi. Minėtais klausimais S. Spurga išreiškė savo argumentuotą nuomonę. Diskusija vyko apie pusantros valandos.

Vaišinantis kava ir arbata, buvo aptartas pasirengimas artimiausioms Klubo narių išvykoms į VU Kauno fakultetą ir Punsko kraštą Lenkijos Respublikoje. Susitikimas baigėsi įspūdingu pasivaikščiavimu prie žydinčios alyvų ir rododendrų kolekcijos japoniškame sode. Jame akį patraukė japonų padovanotas ginkmedis, išaugintas iš medžio, išgyvenusio Hirošimos katastrofą.

Kaip visada, Botanikos sodo darbuotojai buvo labai svetingi ir paslaugūs. Pasiūlytas įspūdingas elektromobilis palengvino kojų našta. Visiems šeiminingams tariame *Ačiū!*

Nuostabios akimirkos įamžintos prof. Z. Kučinskienės ir prof. E. Manstavičiaus nuotraukose.
Renginio aprašymą parengė prof. V. Laurinavičius.

